

84-
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 14
ΑΘΗΝΑΙ (136)

ΚΕΝΤΡΟΝ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΑΤΛΑΣ

Αριθ. Έρωτ. Βερε II, 84/1870

A'
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1968

ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

19 Ιανουαρίου / 2 Μαρτίου 1970

Προς
Τον κ. Επιθεωρητήν Δημοτικῆς Ἐκπαίδευσης
Γ' Περιφέρειας Λαρίσης
εἰς ΛΑΡΙΣΑΝ

ΥΠΟΒΟΛΗ

Ἐρωτηματολογίου τοῦ Κέντρου Ἑρεῦ-
νης τῆς Ἑλληνικῆς Λογογραφίας

Ἐν Καλλιπενυῇ τῇ 2ῃ Μαρτίου '70

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΝ

Συνημένα: α) Ἐρωτηματολόγιον
β) Φύλλα 6 συμπληρωματ. ἀπαντήσεων

Εἰς ἐκτέλεσιν τῆς υπ' ἀριθ. 129/19-1-70
ὑμετέρας διαταγῆς λαμβάνω τῇ τιμῇ τὰ
ὑποβάλλω ὑμῖν συνημένως τὸ παραληφθεῖν
Ἐρωτηματολόγιον τοῦ Κέντρου Ἑρεῦνης τῆς
Ἑλληνικῆς Λογογραφίας δεόντως συμπληρω-
μένα, μετὰ ἑξ φύλλων συμπληρωματικῶν
ἀπαντήσεων ἐπιδεικνυμένων τοῦ Ἐρωτημα-
τολογίου.

Ὁ

Διευτὴς τοῦ Σχολείου

ΝΙΚΟΣ ΒΑΣΙΛΕΜΟΣΓΛΟΥ

1. Ἐξεταζόμενος τόπος (χωρίον, κωμόπολις) *Καλαμπένη*
(παιλαιότερον ὄνομα: *Νεζερός*...), Ἐπαρχίας *Τιρνάβου*,
Νομοῦ *Λαρίσης*.....
2. Ὀνοματεπώνυμον τοῦ ἐξετάσαντος καὶ συμπληρώσαντος *Νικόλαος*
Βαλαμώπουλος ἐπάγγελμα *Λιδάδευαλος*.....
Ταχυδρομικὴ διεύθυνσις *Καλαμπένη Λαρίσης*.
Πόσα ἔτη διαμένει εἰς τὸν ἐξεταζόμενον τόπον *πέντε {5}*.
3. Ἀπὸ ποῖα πρόσωπα κατεγράφησαν αἱ παρατιθέμεναι πληροφορίες:
α) ὄνομα καὶ ἐπώνυμον *Γεωργίου Παπαγιωάννη*.

ἡλικία... *45*... γραμματικαὶ γνώσεις... *Στ' Δημοτικῆς*

..... τόπος καταγωγῆς *Καλαμπένη*
β) *Κοινοῦ Νικόλαος ἐτῶν 52 γ) Μαντῆς Ἀνδρέας ἐτῶν 52*
Δημητρίου χωρίον 77 ἐτῶν ΔΟΗΝΩΝ

Α'. α'. ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ 1920

- 1) Ποῖαι ἀγροτικαὶ περιοχαὶ προωρίζοντο διὰ σποράν καὶ ποῖαι διὰ
βοσκήν ποιμνίων; *Αἱ ἐπίπεδοι, παραλίμνιοι ἐντάβεις*
προωρίζοντο διὰ ἐποράν, αἱ ὑπόλοιοι διὰ βοσκῆς
Ἐπὶ ἤρχον αὗται χωρίζονται ἢ ἐνηλλάσσοντο κατὰ χρονικὰ διαστή-
ματα; *χωρίζονται*.....
- 2) Εἰς ποίους ἀνῆκον ὡς ἰδιοκτησίαι; α) εἰς φυσικὰ πρόσωπα,
δηλ. εἰς τοὺς χωρικοὺς· β) εἰς γαιοκτήμονας (Ἕλληνας ἢ ξένους, ὡς
π.χ. Τούρκους)· γ) εἰς Κοινότητας· δ) εἰς μονὰς κλπ. ....
Ἀποδεικνύει εἰς φυσικὰ πρόσωπα Ἕλληνας χωρικοὺς
- 3) Ὁ πατὴρ διατηρεῖ τὴν περιουσίαν του συγκεντρωμένην καὶ μετὰ τὸν
γάμον τῶν τέκνων του, διανεμομένης ὑπ' αὐτῶν μετὰ τὸν θάνατόν
του; *ἡ περιουσία διακεμεται ἀμέσως μετὰ τὸ*
γάμο.....

β'. 1) Οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται μόνον εἰς τὴν γεωργίαν ἢ μόνον εἰς τὴν κτηνοτροφίαν ; ἢ συγχρόνως εἰς ἀμφοτέρας, δηλ. τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν ; *Εἰς γεωργίαν καὶ κτηνοτροφίαν. συγχρόνως.*

2) Οἱ τεχνῖται (δηλ. οἱ βιοτέχναι) ἀσχολοῦνται ἐν παρέρῳ καὶ εἰς τὴν γεωργίαν ; *Ἐπαρχάν. ἐλαχίστοι καὶ ἀσχετοὶ.*

γ'. 1) Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα : τῶν γαιοκτημόνων (τσιφλικούχων), τῶν μοναστηρίων ποιοὶ ἐργάζοντο εἰς αὐτά ; καὶ ὑπὸ ποίους ὄρους ὡς ἄτομα ἢ μὲ ὀλόκληρον τὴν οἰκογένειάν των ;

Δεν ὑπάρχον. τοιαῦτα κτήματα.

2) Πῶς ἐκαλοῦντο οὗτοι ; (κολλῆγοι, σέμπροι, μισακάτορες, σημισακάτοροι κλπ.) . . . . . Ποία ἦτο ἡ κοινωνικὴ των θέσις ;

3) Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβὴ των ; (εἰς εἶδος ἢ εἰς χρῆμα ;)

4) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἐργάζαι ; ἐποχικῶς, δηλ. διὰ τὸ θέρισμα, τὸ ἀλώνισμα, τὸν τρυγητὸν ἢ δι' ὅλον τὸν χρόνον ; Ἀπὸ ποῦ προήρχοντο οὗτοι ; ἦσαν ἄνδρες μόνον ἢ καὶ γυναῖκες ; ποίαν ἀμοιβὴν ἐλάμβανον ; ἡμερομισθίον εἰς χρῆμα ἢ εἰς εἶδος ;

5) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ δοῦλοι (ὑπηρέται) ἢ δοῦλαι ; Ἐὰν ναί, ἀπὸ ποίους τόπους προήρχοντο ;

6) α) Οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι τοῦ τόπου ποῦ ἐπήγαιναν δι' ἀνεύρεσιν ἐργασίας ; *Ἐπαρχίως. ἀνεμαυρύνοντο δι' ἀνεύρεσιν ἐργασίας. ὁλίγοι μόνον διὰ τὴν διαβίαν.*

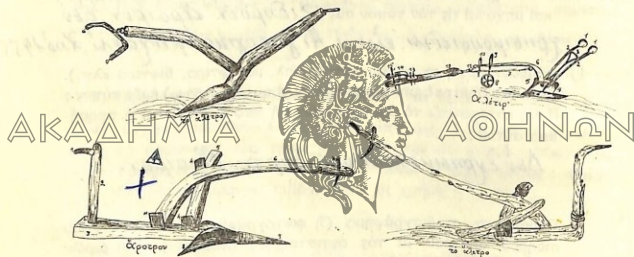
β) Ἐπήγαιναν ἐποχικῶς ὡς ἐργάται . . . *ΝΑΙ.* ἢ ὡς τεχνῖται κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεῖς (μπογιατζήδες), πρᾶματευτάδες (ἐμποροὶ) κλπ. ;

- 4) Μηχανή δεσίματος τῶν σταχύων (δεματιῶν). *Οὐδέποτε...*
 5) Μηχανή ἀλωνισμοῦ *Περίουσι ἀπὸ 1955*.....
 στ'. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποῖος κατέσκευάζε (ἢ κατασκευάζει) τὸ
 παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον *κατ' ἐκείνην περὶ τοῦ γεωργίου...*
κατασκευάζει τὸ ἴδιόν του ξύλινον ἄροτρον
 .....
 .....

- 2) Ποία ἦτο ἡ μορφή τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἀρότρου εἰς τὸν τόπον
 σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖαι διαφοραὶ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν)
 εἰς τὸ χρησιμοποιούμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκο-
 νιζόμενα ἐνταῦθα ;

- 3) Ὑπογραφήσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον⁽¹⁾ καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾷ-
 ται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς
 ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφόρων μερῶν καὶ τῶν
 ἐξαρτημάτων αὐτοῦ.

1. <i>χειρολαβή</i>	6. <i>καμάρα</i>	11. ....
2. <i>στράβαρι</i>	7. <i>Γατζός</i>	12. ....
3. <i>Κοντούρι</i>	8.	13. ....
4.	9.	14. ....
5.	10.	15. ....

(1) Ἐὰν εἶναι δυνατόν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν.

(Εάν υπάρχουν διαφοραί, δύνασθε νά μεταβάλετε τὴν ἀνωτέρω ἀρί-
θμησιν).

- 4) Τὸ ὑνί. Τὸ ὑνὶ τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἦτο (ἢ εἶναι) μιᾶς μορφῆς διὰ τὴν ἀροτρίασιν ὅλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφῶν ; δηλ. τῶν χωματερῶν (λιβάδια, κήποι) καὶ τῶν πετρωδῶν. — Ἰχνογραφήσατε ἢ φωτογραφήσατε τὸ ἐν χρήσει ὑνί (ἢ τὰ ἐν χρήσει, ἐὰν εἶναι διαφόρων τύπων) καὶ σημειώσατε τὴν χρήσιν ἐκάστου.

Ἰσχυροὶ δύο εἶδη. ἓν δι' ἀρχωμαὶ καὶ ἐκ
διὰ χυρίσματα. Τῆς αὐτῆς πέριον. κορφῆς μόνον
πρὸς τὸ πρῶτον. εἶναι. φοιροῦμεν. εἰς τὸ ἀριστερόν.

- 5) Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ ἀρότρου;

κυλινδρική με μικροὶ μήκος διακέρων 74. 0. 03

- 6) Ἦτο (ἢ εἶναι) κατασκευασμένη ἐκ ξύλου ἢ σιδήρου ;

ἦτο ξυλῆν. χυρίσματα εἶναι. σιδηρῆ.....

- 7) Ἔργαλεῖα διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀρότρου (π.χ. σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδι, ἀρνάρι, ξυλοφαί κλπ.).....

ξυλοφάρι, πριόνι, ἀρίδι, ἀρνάρι καὶ
ξυλοφάρι (δυναρὴ ἀλλο.).....

- 8) α) Διὰ τὸν ἄροτον (ζεугάρισμα, ὄργωμα) ποῖα ζῶα ἐχρησιμο-
ποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) : βόες ἢ ἄλλο ζῶον, δηλ.
ἵππος, ἡμίονος, ὄνος, *Παλαιότερον βόες. Σήμερον κυρία*
ἡ φίλονι καὶ ἐλαφιοὶ ἵπποι.
β) Ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) διὰ τὸ ὄργωμα δύο
ζῶα ἢ ἐν ; ... *Πάντοτε δύο* .....

- 9) Διὰ τὸ ζευγάρισμα με δύο ζῶα ἦτο (ἢ εἶναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός ;
Ἐξηρηθιμένοι εἶναι ζυγιοὶ ζυγοί .....

Σχεδιάσατε τὴν μορφήν τοῦ παλαιότερου καὶ τοῦ σημερινοῦ
ζυγοῦ (ἢ φωτογραφήσατε αὐτὸν) καὶ ὀνομάσατε τὰ διάφορα
μέρη καὶ ἐξαρτήματα αὐτοῦ (π.χ. λουριά, λοῦρα, ζεύγες, πιζεύ-
λια κλπ.). .....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 10) Σχεδιάσατε ἰδιαίτερος τὴν μορφήν τῶν ζευλῶν τοῦ ζυγοῦ εἰς τὸν
τόπον σας. ....

- 11) Πῶς λέγεται εἰς τὸν τόπον σας ὁ κρίκος ἐκ σιδήρου, ξύλου ἢ σχοινίου,
ὁ ὁποῖος τοποθετεῖται εἰς τὸν ζυγὸν (πολλαχοῦ : λοῦρα, κουλλούρι),
προσδένεται δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ἄροτρον διὰ τὸ ὄργωμα ; (Σχεδιάσατε
αὐτόν). *Λοῦρα, μακρυὰ ἀμεινοῦ ἐν χοίρῳ*
ἀμεινοῦ .....

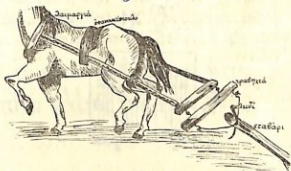
- 12) Ἀπὸ πότε γίνεται τὸ ὄργωμα δι' ἐνὸς ζώου ; ... ~~ε~~ .....

Πῶς γίνεται ἡ ζεύξις του (τὸ ζέψιμον) εἰς τὸ ἄροτρον ; .....

Περιγράψατε και σχεδιάσατε (ή φωτογραφήσατε) την σκευήν, την οποίαν φέρει τὸ ἄλογον ἢ ἄλλο ζῷον διὰ νὰ προσδεθῇ εἰς αὐτὴν τὸ ἄροτρον. εἰς. ἔκαστον. ζωῶν. ἐφερέτω.

"Λιμαριῖ", εἰς τῇ ἐποίῳς ὑπάρχον. χαλκῶν. ἐκ τῶν ἐποίων. βυθόθεν. καὶ "τραβηχτῖ". ἀλυσίδες καὶ ἐκ τῶν ἐποίων. ἐξηρτωτο. καὶ χαλκῶν, ...

ζ'. Ἀροτρίσεις (ὄργωμα) καὶ σπορά.

α) Ποῖος ὥργωνε παλαιότερον (ἢ σήμερον) ; 1) ἄνδρας (ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ ἄρου τοῦ ἄλλου) ; 2) γυναῖκα ; 3) ὑπηρετῆς. Σημειώσατε ποῖα ἢ συνήθεια εἰς τὸν τόπον σας. Πάντα αἱ ἄρες, ἡ δὲ κατὰ τὴν γῆν. ....

β) 1) Περιγράψατε λεπτομερῶς, πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον τῶν βοδιῶν (ἢ τοῦ βοδιοῦ, τοῦ ἀλόγου) εἰς τὸ ξύλινον ἄροτρον. (Παραθέσατε, εἰ δυνατόν, καὶ φωτογραφίαν) ....

2) Πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον εἰς τὸ σιδηροῦν ἄροτρον. ....

3) Πῶς κατευθύνει ὁ γεωργὸς τὰ ζευγμένα ζῶα (ἢ τὸ ζῶον) κατὰ τὸ ὄργωμα μετὰ σχοινί, τοῦ ὁποῦ τὰ ἄκρα ἔχουν δεθῇ εἰς τὰ κέρατα τῶν ζῶων ἢ ἄλλως ; (Περιγραφή καὶ σχεδιάσμα ἢ φωτογραφία). Κατὰ τὴν γῆν. καὶ ζωῶν. διὰ δεικνύει. καὶ ἀποδείκνυται. ἀποδείκνυται. ἀποδείκνυται. καὶ ἀποδείκνυται. ἀποδείκνυται. εἰς τὸ λεγόμενον κατὰ τὸν. ....

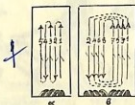

- 4) Σχεδιάσατε πώς ἐγίνετο παλαιότερον (ἐπίσης πώς γίνεται σήμερον) τὸ ὄργωμα. Ὁργώνεται τὸ χωράφι με ἀνοιγομένας αὐλακας (αὐλακιές) κατ'εὐθείαν γραμμὴν, ὡς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα(α); +

Ναι.

ἢ ὀργώνεται περιφερειακῶς ὡς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β) ;

Ὁχι.

Σημειώσατε μετὰ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὀργμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὸν τόπον σας. Ἐὰν ὑπάρχῃ ἄλλος τις τρόπος ὀργώματος, σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

- 5) Ἡ σπορὰ καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ ἀγροῦ ἐγίνετο (ἢ γίνεται ἀκόμη) εἰς λαοὺς (δηλ. σπορὰς ἢ σποριές, ντάμιες, σιασιές, μεσάραδες κ.λ.π.) ; Μάταια. ἡ σπορὰ γίνεται μετὰ σποριές...
Ὁχι. ὁμοῦ. 20' ὄργωμα. ἑκατόμ. σποριά. ἐνταὶ περίην
χ.τ. 10-12 μέτρα.

Πῶς ἐχωρίζετο ἡ λωρὶς (ἢ σποριά) ; μετὰ αὐλακιάν ;

χωρίζεται μετὰ 3 μέτρων. ἀνάστη. αὐλακίαν.

- 6) Ποῦ ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ γίνεται ἡ σπορὰ τοῦ σίτου καὶ ἄλλων δημητριακῶν μόνον μετὰ σκαπάνην, δηλ. νὰ μὴ χρησιμοποιῇται ἄροτρον ;

- 7) Ποῖοι τρόποι ἢ εἶδη ὀργώματος (ἄροτριάσεως) ἦσαν ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ σήμερον). Δηλ. ἡ διάνοιξις τῶν αὐλάκων μετὰ ὑνί : καθέτως, πλαγίως, βαθιὰ κλπ.

Εἰς ποῖα ὀργώματα (σποράς) γίνεται χρῆσις τῶν τρόπων τούτων
ἢ ἄλλων. ....

γ) Ἀροτριάσεις (ὀργώματα) τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σποράς :

- 1) Διὰ τὴν σπορὰν δημητριακῶν. Πόσα ὀργώματα ἐγίνοντο (ἢ γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποῖαν χρονικὴν περίοδον. Πῶς λέγονται (ὀνοματολογία) τὰ ὀργώματα αὐτά· π.χ. καλλουργία, διβόλισμα, γύρισμα κλπ. *Συνήθως γίνεται ἓνα ὄργωμα καὶ ἀναλυνεῖ ἡ σπορά μετὰ 6-10 ἡμέρας. Ἐπανόματα γίνεται γύρισμα.*

- 2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν (Ἀπαντήσατε ὁμοίως, ὡς ἄνωτέρω)

Ἀπαντεῖς εἰς ὁμοίως ὅλλαν ἀπαντήσαν.

- 3) Ἐπὶ πόσα ἔτη δέον νὰ ἀφεθῇ ἀσπαρτον τὸ χωράφι, δηλ. εἰς ἀγρανάπαυσιν, διὰ νὰ σπαρθῇ κατόπιν σιτάρι ἢ ἄλλο δημητριακόν....

Συνήθως μία.

- 4) Πόσα ὀργώματα γίνονται διὰ κάθε εἶδος καλλιέργειας (σίτου, κριθῆς, ἀραβοσίτου, ψυχανθῶν, κηπευτικῶν εἰδῶν κλπ.) καὶ κατὰ ποῖαν ἐποχὴν; *Ἐν αὐτοῦ ὁμιλῶντα ἀνωτέρω.*

- 5) Ποῖα ἐργαλεῖα ἢ σκεύη χρησιμοποιοῦνται : α) κατὰ τὴν σπορὰν. π.χ. *τὸ δισάκι*· εἰς αὐτὸ περιέχεται ὁ σπόρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ; .....

Οὐδὲν. Χρῆσις δόνητος μοινός.

Ὁ ὁποῖος μερῶς ἐκ τοῦ ὕμνου.

β) Μὲ ποῖα γεωργικὰ ἐργαλεῖα (ἢ τυχὸν ἄλλα μέσα) : 1) καθαρίζονται : τὸ ποδάρι, τὰ φτερά (παρούτια) κ.ἄ. καὶ τὸ ὕνι κατὰ τὴν ἀροτρίασιν (ὀργωμα, ἀλέτρισμα, κάμωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-

μα ἢ τὰ χόρτα, ριζίδια, τὰ ὁποῖα κολλῶνται εἰς αὐτά. Μὲ ἑλλειψοειδῆ σιδηρὰν ράβδον, ἢ ὁποῖα ἔχει τοποθετηθῇ εἰς τὸ ἐν ἄκρον τοῦ βουκέντρου ἢ μὲ ἄλλον τρόπον ; .....

Εἰς τὸ ἄκρον ἀπὸ τῆς λαμαρτίδος ἀνέχεται καμάρια λαμαρτίδας (παράλως) διὰ τοῦ ὁποῖου ἐκκαθαρίζον.
τὸ ν.ν.ι. α.δ.η. ....

2) Γίνεται μετὰ τὸ ὄργανον ἰσοπέδωσις τοῦ χωραφιοῦ (σβάρνισμα, διβόλισμα); .....

Γίνεται σβάρνισμα.

3) Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἀγροῦ ποῦ δὲν ἔχουν ὀργωθῇ (μὲ σκαλίδες, τσαπί κ. ἄ.); Νὰ γίνῃ εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἄνω (1-3) ἐρωτημάτων περιγραφή ἐκάστου ἐν χρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίαι. (Παρατίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχεδιάσματά τινων ἐκ τούτων).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ ἢ τοῦ κήπου· π.χ. ὁ κασμάς, ἡ τσάπα κ.ἄ. (Σημειώσατε τὸ ὄνομα, τὴν χρῆσιν

ἐκάστου καὶ παραθέσατε ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν) ... + ...

... Χρησιμοποίησι μόνον τὰς ἀπὸ ζεύγους ...

- 6) Ποῖα πρόσωπα βοηθοῦν τὸν ζευγολάτην (ἢ ζευγάν) εἰς τὸ ὄργωμα καὶ πῶς καλοῦνται οἱ βοηθοὶ οὗτοι ὡς καὶ αἱ ἐργασίαι ποῦ ἐκτελοῦν

... Σπανιώτατα αἱ βύζυχοι αὐτῶν ἢ τὰ ἐνὶ λίμνᾳ τεύνη ...

- 7) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τὴν σπορὰν ὀσπρίων. Πῶς ἐγίνετο ἡ σπορὰ καὶ ἡ καλλιέργεια ἐκάστου εἴδους

Ἀπαντῶντες εἰς θυγατρὶς ἀπαντῶντες ...

- 8) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τροφὰς τῶν ζώων· π.χ. ρόβη, σανόν, τριφύλλι κ.ἄ.

... Χωράφια τῆς λίμνης τὰ θορὰ ἄλλοτε χρησιμο-
ποιεῖται διὰ τῆς καλλιέργειας γεωργικῶν ὀσπρίων.

- 9) Πῶς ἐγίνετο πρὸ τοῦ 1920 (ἢ σήμερον) ἡ καλλιέργεια τῶν γεωμή-
λων· ἐσπέρνοντο ἢ ἐφυτεύοντο εἰς αὐλάκια ἢ πρασιῆς (βραγιῆς)
καὶ ἄλλως.

... Ἐκεῖ δὲ καλλιεργεῖται διὰ γεωργικῶν
ἀλλὰ ἐν τῇ κηρυττικῇ διαστρέφονται καὶ ἀνὰ λῶν.

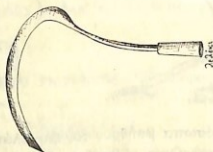
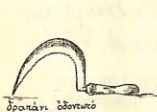
Β. ΘΕΡΙΣΜΟΣ

α. Ἐργαλεῖα θερισμοῦ.

- 1) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον ἐθερίζοντο παλαιότερον τὰ δημητριακά.
(Παραθέσατε τὸ ὄνομα καὶ ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ·

π.χ. με τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.) .....
 ..... Πάντοτε εἶχετε με λευκὴν χεῖρα .....
 .....

Ἐάν ᾤσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφόρων εἰδῶν δρεπάνια ἢ ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε· ἐπίσης νὰ σχεδιάσετε τὰ ἐργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε. ....

καὶ ὅντας οὗτοι θερισμοὶ τῶν ἀπομαυρομένων
 ἀφ' οὗ γίνεται με λευκὴν. Τὰ περιγράφετε...
 ὅπως ἐκτελεστοῦν διὰ μηχανῶν.

- 2) Μὲ δρέπανα ἢ με ποῖα ἄλλα ἐργαλεῖα (π.χ. κόσσης) ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) τὰ χόρτα (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφὴν τῶν ζώων· (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα). Με κόσση...

- 3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργαλείου ἦτο ὁμαλὴ ἢ ὀδοντωτὴ; (Σχεδιάσατε αὐτήν).....

ὁμαλὴ

- 4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβὴ του· (σχεδιάσατε ἢ φωτογραφήσατε αὐτήν). Ἰὸ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγετο; .....

ὀρθὸν ἐξ τῶν ἐλόντων. ἢ ἐκ τῆς ἐκτελεσθῆναι
 λέγεται "κόσση".

5) Ποῖος κατεσκεύαζεν αὐτὰ τὰ θεριστικά ἐργαλεῖα (π.χ. τὰ δρεπάνια κ.ἄ.) Τὰ κατεσκευάζον. καὶ τὰ μακροτελευάζον
ἐν τοῖς καλλιγηθῆναι.....

6) Ἦτο παλαιότερον (ἢ εἶναι ἀκόμη) ἐν χρήσει καὶ ὁ θερισμὸς μὲ τὰς χεῖρας, δηλ. δι' ἐκριζώσεως καὶ ὄχι διὰ κοπῆς τῶν δημητριακῶν ἢ ὀσπρίων (π.χ. τῆς κριθῆς, τῶν रेβιθιών) ἢ τροφῶν τῶν ζώων (τῆς ρόβης κλπ.) .....

Ο.χ.1.....

β. Θερισμὸς τῶν δημητριακῶν.

1) Εἰς ποῖον ὕψος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) μὲ τὸ δρεπάνι ἢ ἄλλο κοπτερὸν μέσον ὃ σίτος, ἡ κριθή, ἡ βρώμη, ἡ σίκαλις κλπ. Ο. σίτος. καὶ ἡ κριθή. πολλὰ χεῖρα...

10-15. ἐκατ. ἀποθῆς ἐδάφους. ἡ σίκαλις. πρὸς πᾶν

2) Οἱ στάχυες ποῦ ἔμεναν (ἢ μένουν) εἰς τὸ χωράφι μαζί μὲ τὴν ρίζαν μετὰ τὸν θερισμὸν πῶς ἐλέγοντο (ἢ πῶς λέγονται). .....

Δει. σπικρὰ καὶ ἑχέτινα. πορὰ δασύς

3) Ποῦ ἀκολουθοῦν τοὺς θεριστὰς ἄλλα πρόσωπα (γυναῖκες ἢ παιδιὰ), τὰ ὅποια παραλαμβάνουν ἀπ' αὐτοὺς τὰ δράγματα (δραχμῆς, πιάσματα, χεριές, χερόβολα) τῶν σταχυῶν καὶ τὰ τακτοποιοῦν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Μήπως οἱ ἴδιοι οἱ θερισταὶ ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ δράγματα; .....

Οἱ ἰδίοι. οἱ θερισταὶ ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους

τὰς χεῖρας.....

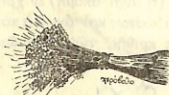
4) Πῶς τοποθετοῦνται τὰ δράγματα (οἱ χεριές) ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Πολλὰ ὁμοῦ; Πόσα; Μήπως τοποθετεῖται ἕκαστον δράγμα (πιάσμα τῆς χειρὸς) χωριστά; Ὅπου τοποθετοῦνται πολλὰ μαζί, αἱ κεφαλαὶ τῶν σταχυῶν εὐρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν ἢ διασταυρῶνται. (Περιγράψατε λεπτομερῶς) .....

Συνθῆναι χωριστὰς. 2 πανίους ἀνά δύο. 3' τρεῖς μαζί
πᾶν τοῦ ὁμοῦ. καὶ τὴν ἐπὶ χεῖρας. πρὸς τὴν ἰδίαν καὶ

τὴν ἑαυτῶν.....

5) Πώς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζί δράγματα ; Πολλαχοῦ κα-
λοῦνται ἀγκαλιές. ....

..... *ἄγκυλιν* .....

γ. Οἱ θερισταί.

- 1) Ποῖοι θερίζουν : ἄνδρες καὶ γυναῖκες ; Ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν)
θερισταί, οἱ ὅποιοι ἤρχοντο ὡς ἐπαγγελματίαι δι' αὐτὸν τὸν
σκοπὸν ἀπὸ ἄλλου τόπου καὶ ποῖον ; .....

..... *Πόνητε ἄνδρες. Πολλὰ φορὲς αὐτοὶ*
ἐμψυρες γυναῖκες. .....

- 2) Πῶς ἡμείβοντο οὗτοι με ἡμερομίσθιον (μεροκάματο) ἢ κατ'
ἀποκοπὴν (ξεκοπῆς). Ποῖα ἦτο ἡ ἀμοιβή· εἰς χρῆμα ἢ εἰς
εἶδος ; Τὸ ἡμερομίσθιον ἦτο μετὰ παροχῆς φαγητοῦ ἢ ἄνευ
φαγητοῦ ; (Παραθέσατε μετὰ τὰς πληροφορίας καὶ τὴν σχετικὴν
εἰς τὸν τόπον σας ὀνοματολογίαν). ....

..... *Δεῖ ἀρχικὸν ζέων.* .....

- 3) Οἱ ἄνδρες ἢ αἱ γυναῖκες ἔφερόν τι εἰς τὰς χεῖρας πρὸς προφύ-
λαξιν, ἰδίᾳ τῆς ἀριστερᾶς, κατὰ τὸν θερισμόν ; Ἐπίσης κατὰ
τὴν ἑναρξιν τῆς ἐργασίας τὴν πρώτην ἡμέραν περιεβάλ-
λουντό τι εἰς τὴν μέσην τοῦ σώματος διὰ νὰ μὴ αἰσθάνωνται
κόπωσιν (δηλ. νὰ μὴ πονῇ ἡ μέση των) ; .....

..... *Ἀπόδεικται εἰς ἐνηληρ. ἐμπόει.* .....

- 4) Ἐδίδετο (ἢ δίδεται) προσοχὴ ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος ἢ τοῦ μηνὸς καθ' ἣν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁ θερισμός ; .....

Ὁ δέσμιος ἤρχιζεν τὴν ἡμέραν Τρίτην

- 5) Ἐτραγουδοῦσαν (ἢ τραγουδοῦν) κατὰ τὸν θερισμὸν σχετικὰ τραγούδια ; Καταγράψατε αὐτά. ....

Ἰσχυία ἢ Ἰδαίηρος ὄχι.

Ἰσχυίης δὲ ἄδοντι καὶ

- 6) Ποῦ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, προτοῦ τελειώσουν, ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι ἓνα μέρος αὐτοῦ ἀθέριστον. Τί κάμνουν τοὺς στάχυν πού μένουν ἀθέριστοι ; (Εἰς τινὰς τόπους θερίζουν τὸ μέρος αὐτὸ σταυροειδῶς καὶ μετὰ τοὺς ἀποκοπέντας στάχυν πλέκουν σταυρὸν ἢ φάβαν, τὴν ὁποίαν τοποθετοῦν εἰς τὸ εἰκονοστάσι κλπ.).

Περιγράψατε λεπτομερῶς ὅπου ὑπάρχει σχετικὸν ἢ ἄλλο τι ἔθιμον.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Οχι

δ. Τὸ δέσιμον (δεμάτιασμα) τῶν σταχῶν.

- 1) Πότε ἐγένετο τὸ δεμάτιασμα, ἥτοι τὸ δέσιμον, τῶν θερισμένων σταχῶν. Ποίαν ἡμέραν ; Ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμὸν ; Τὸ ἔσπερας ἢ μήπως ἔπρεπε νὰ μείνουν οἱ στάχυν εἰς τὸν ἥλιον πρὸς ξήρανσιν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; .....

Τὸν θερισμὸν ἡμῶν εὐνοῦντος ἡμερῶν.

ἢ τὸ δεμάτιασμα Τρίτῳ ἐγένετο.

Συγχρόνως μετὰ τὸν θερισμὸν.

- 2) Πώς ἐγίνετο τὸ δεμάτιασμα ; Ποῖος ἔδενε τοὺς στάχους καὶ ποῖος τοὺς μετέφερε καὶ τοὺς παρέδιδεν ὥς χεριές, ἀγκαλιές ; Πώς ἐδένοντο· μὲ κοινὰ σχοινία, μὲ σχοινία κατεσκευασμένα ἀπὸ βελονοειδῆς θάμνους, π.χ. βροῦλα, σπάρτα κλπ. Κατὰ τὸ δέλτον τῶν δεματιῶν μήπως ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ἐργαλεῖόν τι ; Περιγράψατε λεπτομερῶς τὴν ἐργασίαν ταύτην μετὰ παραθέσεως σχετικῶν σχεδιασμάτων ἢ φωτογραφιῶν.....

Ἡ γυναικὶς συνήθεια αἰδοῖται ἀποχρῶντες μετὰ
 δεματιῶν. διχρημαίνον. αἰατ' ἀρχὴν τῆς χερσὶ
 εἰς ἀμαρτίαν. ἦτοι σχηματίζοντες ἡ κηρὸς...
 μετὰ στάχους πρὸς τὴν ἰδίαν κατεύθυνσιν...
 διὰ τὸ δέσιμον χρησιμοποιοῦν τὸ δεχόμενον
 ἡ δεματιῶν. Ταῦτα ἡτο μικρὰ χερσὶ...
 θεωρημένον. εἶναι ἡ ἄλλαν δημητριακῶν...
 (καρπῶν) εἰς γύλλον ἀνατίε)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Τὰ δεμάτια μετὰ τὸ δέσιμον ἀφήνοντο εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν ἢ συνεκentrώνοντο εἰς ὠρισμένον μέρος τοῦ θεωρισμένου ἀγροῦ ; Πόσα δεμάτια συνεκentrώνοντο ἐκεῖ καὶ πώς ἐτοποθετοῦντο ; .....

Συνεκentrώνοντο εἰς δύο ἢ τρεῖς σημεία
 τοῦ ἀγροῦ τὰ θεωρημένον. «ταῖς ἐν κ...»
 ἀπὸ οὐκ... καὶ ἐκτελεροῦντο εἰς τὰ ἀγροῦ.

ε. Συγκομιδὴ τῶν γεωμήλων.

- 1) Ἀπὸ πότε ἤρχισεν ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας εἰς τὸν τόπον σας ;

Πότε γίνεται ή σπορά ή τὸ φύτευμα αὐτῆς. Οἱ παλαιότεροι
 τῶν μαθητῶν. ἐνθυμούμεν. ἔτι. ἐπαλλήλως. ἡ-
 τάρ. εἰς. τὴν. ἑαυτοῦ. καρδίαν. διὰ. τὴν. τα-
 πην. ματάν. αὐτῶν. ἡ. τοῦ. ἐποχῆ. ὅπως
 συνέχει. εἰς. φύλλον. ἀναμίσγει

- 2) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ ἐξαγωγή (βγάλισμός) τῶν γεω-
 μῆλων ἀπὸ τὸ χωράφι; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἄροτρον ἢ μὲ
 ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ
 ἄροτρου κλπ. παραθέτοντες καὶ σχετικὸν σχέδιον αὐτῶν ἢ
 φωτογραφίαν.

..... ἡ. ἀντιμετ. εἰς. σχετικὴν. φύλλον. ἀναμίσγει

στ. Συγκομιδὴ τοῦ σανοῦ.

1) Ἐσυνήθιζετο παλαιότερον ἡ διατροφή τῶν ζώων κατὰ τὸν
 χειμῶνα μὲ ξηρὰ χόρτα (π.χ. σανὸν, τριφύλλι, βίκον); Ἐάν
 ναί, περιγράψατε πῶς ἐγίνετο ἡ καλλιέργειά του, ἔπειτα ἡ
 κοπή, ἡ ξήρανσις καὶ ἡ φύλαξις αὐτοῦ. ....

καλλιέργεια. μόνον. τριφύλλι. εἰς. τὰ. χωράφια. τῆς
 γῆς. αὐτοῦ. προσηκουμένης. βαρυνδοῦς. ἐρημότητος.
 ἡ. κοπή. γίνεται. με. ἡ. τριφύ. συνήθως. φορῶν. ἡ. πρῶ-
 τη. τέλος. ἐξοδῶν. ἡ. ἑαυτοῦ. γίνεται. ἐν. τῷ.
 συνέχει. εἰς. φύλλον. ἀναμίσγει

- 2) Πότε ἐθερίζετο ὁ σανὸς καὶ μὲ ποῖον ἐργαλεῖον (δρέπανον, κόσ-
 σαν κ.ά.). ....

(Παραθέσατε καὶ σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίας).....

- 3) Ξήρανσις τοῦ χόρτου καὶ δέσιμον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἐκρησιμο-
 ποιοῦντο; (Παραθέσατε μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετι-
 κὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογίαν, ὡς καὶ σχεδιάσματα καὶ

φωτογραφίας) Μόνα ξεχάσεις. χρησιμοποιούν. το δι-
 μωλό. Διά τή συνεισφέρειν. χρησιμοποιούν. αμα-
 βα. η. έτις τή θού. διατηρείται. το τριφύλλι. και
 δένει εις πολλές. Σήμερα χρησιμοποιούν
 μηχανές

Γ. ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

- α. 1) Μεταφορά τών δεματιών προς άλωνισμόν. Συνκεντρώνοντο
 προς τοῦτο ἐπὶ τόπου εἰς τὸ χωράφι ἢ μετεφέροντο εἰς ἄλλην
 θέσιν, π.χ. εἰς τὸ άλωνι, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ κτλ. Τα δεμάτια
 ματ' ὅρχηθ' ἐκκεντρώνονται. ε.ε. "ταίρενα", πρὸς προ-
 σταίαν. τὴν τοῦ ζυγῶν. ἡ συνεχὲς μετακίνησις. ε.ε.
 ὁρῶντα δὲν. ἀναμεινύονται. θυμωτοί, ...

- 2) Πῶς καλεῖται ὁ χώρος ὅπου τοποθετοῦνται τὰ πρὸς άλωνισμόν
 δεμάτια. Εἰς τινὰς τόπους λέγεται: θεμωνοστάσι, θεμωνιά,
 θεμωνιάστρα, κλπ. Πῶς γίνεταί ἡ τοποθέτησις; εἰς σῶρον;
 ὅπως καθωρισμένος τρόπος τοποθέτησεως, ...

λέγεται θυμωτοί
 Διὰ τὴν τοποθέτησιν ἰδὲ ἑνὸς ἄλλου. Χαρακτηριστικῶς.

- 3) Ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν εἰς τὸν τόπον σας ἄλωνι διὰ τὸν ἄλωνι-
 σμόν τῶν δημητριακῶν; Μήπως ἐγένετο παλαιότερον ὁ χωρι-
 σμός τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος) ἀπὸ τὰ ἄχυρα εἰς ἄλλον
 χώρον, δηλ. ὄχι εἰς τὸ ἄλωνι; .....

→ ΝΑΙ

→ ΟΧΙ

- 4) Ποῦ κατασκευάζεται (ἢ κατασκευάζεται) τὸ ἄλωνι. Ἐντὸς τοῦ
 συνοικισμοῦ, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας ἢ ἔξω τοῦ χωρίου; Εἰς
 ποίαν θέσιν; .....

Ἐξω τοῦ χωρίου.

- 5) Τὸ ἀλώνι ἀνήκει εἰς μίαν μόνον οἰκογένειαν ἢ εἰς περισσοτέρας ;
ἐὰν τοῦτο ἀνήκη εἰς πολλές οἰκογενείας, πῶς γίνεται ἡ χρῆ-
σις του, δηλ. με ποίαν σειράν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ;.....

... *ἑκάστου ἀλώνιου. οἰκογενείας. (αὐτογενεῖας).*
ἢ σειράν. πρεσβ. διὰ συνέκτιστον καὶ παλαιότητα

- 6) Ἀπὸ πότε ἄρχεται τὸ ἀλώνισμα καὶ πότε λήγει ;.....

..... ;

- 7) Εἶδη ἀλωνιῶν (ἀναλόγως τῆς κατασκευῆς των)· π.χ. χωματά-
λωνο (με δάπεδον ἐκ χώματος)· πετράλωνο (με δάπεδον
ἐστρωμένον με πλάκες).

(Περιγράψατε τὴν κατασκευὴν ἐκάστου καὶ παραθέσατε σχε-
δίασμα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ).....

... *Χωματάλωνο. Χάλας με χόρτον. ἢ μικρὸν.*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΔΟΧΗΝΩΝ

- 8) Πῶς ἐπισκευάζεται τὸ ἀλώνι ἐκαστον ἔτος πρὸ τῆς ἐναρξέως τοῦ
ἀλωνισμοῦ· (π.χ. τοῦ χωματάλωνου : καθαρισμός αὐτοῦ καὶ
ἐπάλειψις τοῦ δαπέδου καὶ τοῦ γύρου τοῦ χώματος, ὅπου ὑπάρ-
χει, με πηλὸν ἐκ χώματος ἢ συνήθως διὰ μείγματος κόπρου βοῶν
καὶ ἀχύρων).

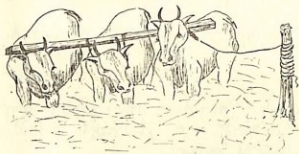
*Ἐπὶ δὲ με ἀνεστρέψαται χωματίζονται, ἐπὶ
με χόρτον, πρὸ τοῦ ἀλωνισμοῦ. καὶ ἐπὶ
χόρτον καὶ παραμένον αὐτοῖς. οὐδὲν ἐπι-
μαζίζον. ἐν ἔτος βούρτες. κόντις.*

- 9) Ἡ ὥς ἄνω προετοιμασία τοῦ ἀλωνιοῦ καὶ ἡ ἐναρξίς τοῦ ἀλωνι-
σμοῦ γίνεται ὠρισμένην ἡμέραν καὶ ὥραν ;.....

... *Ὅχι.* .....

- 10) Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς τὸ ἀλώνι τῶν δεματιῶν, ὅπου
ὑπάρχει ἀλωνόστυλος, ὥς καὶ τὸ ἀπλωμα τῶν σταχύων πρὸς ἀλω-

Δεῖ ὁμοίως ἄνω ὁ οὐρανὸς εἰς τὰ ἄνω καὶ
 ὡς τοποθετῶν τὴν δέμαν τὴν γίνεσθαι παρὰ ὁμο-
 μείτρους κινῶνται καὶ ὡς εἶχεν ἐκκλίνῃ μετὰ ἐξω

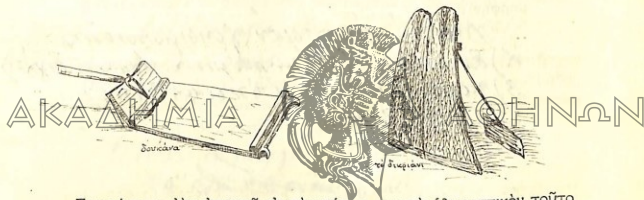
- α) Ἀλώνισμα πρὸς ἀχυροποίησην τῶν σταχύων διὰ τῆς καταπατήσεως αὐτῶν ὑπὸ περιφερομένων ζώων (βοῶν, ἵππων κλπ.). Πολλαχοῦ τοποθετεῖται πρὸς τοῦτο καθέτως εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλω-
 νηοῦ ξύλινος στῦλος, ὕψους δύο μέτρων (καλούμενος στήγιος, στρούλουρος, δουκάκη, βουκάκη κ.α.), ἀπὸ τοῦ ὁποῦ ἐξαρθρῶν-
 ται σχοινία, ὥς εἰς τὸ ἀνωτέρω σχεδιαγράφημα, διὰ νὰ συγκρατοῦν-
 ται ἀπὸ τὸ ἕτερον ἄκρον τῶν τῶν ζῶα, ὥστε νὰ περιφέρωνται κυκλι-
 κῶς, «νὰ ἔρχωνται γῦρες», καί οὕτω νὰ κόβουν τὰ στάχυα.....

 0×1

- 20 —

τες καὶ σχετικὰς φωτογραφίας ἢ ἰχνογραφήματα).....

γ) Ποῦ ἀντὶ τοῦ ἀλωνισμού διὰ τῶν ποδῶν χρησιμοποιεῖται καὶ μηχανικὸν ἀλωνιστικὸν μέσον· π. χ. χονδρὴ ἐπιμήκης σανὶ εἰς ἓν τεμάχιον ἢ δύο, προσαρμοζόμενα. Αὕτη ὠπλισμένη εἰς τὴν κάτω ἐπιφάνειαν διὰ κοπτερῶν μεταλλίνων ἐλασμάτων ἢ ἀποσχίδων σκληροῦ λίθου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἐξευγμένων ζώων, σύρεται δ' οὕτω κυκλικῶς ἐντὸς τοῦ ἀλωνίου ἐπὶ τῶν ἐστρωμένων σταχύων διὰ τὸν ἀλωνισμόν των.

Σημειώσατε, ἂν ἀπαντᾷ εἰς τὸν τόπον σας τὸ ἀλωνιστικὸν τοῦτο μηχανήμα ἢ ἄλλο τι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ (π. χ. δουκάννα, δικριάνι, βωλόσυρος), περὶ τῆς κατασκευῆς του, τὸ σχῆμα καὶ τὰς συνήθεις διαστάσεις. Ἀπὸ ποῦ τὸ ἐπρομηθεύοντο παλαιότερον καὶ σήμερον. Ἐπίσης πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του καὶ διὰ ποῖα δημητριακά. Ἠλωνίζοντο (ἢ ἀλωνίζονται) ὅλα τὰ δημητριακά με ἀλωνιστικὸν μηχανήμα; Μήπως π.χ. ἡ κριθὴ καὶ τὰ ὄσπρια (κουκκιά, ρεβίθια κ.ἄ.) ἠλωνίζοντο διὰ τῶν ποδῶν ζώων ζευγνυομένων καὶ περιφερομένων ἐπὶ τῶν σταχύων τούτων; .....

Ἀπαντήσεις εἰς ἐνὶ λόγῳ
ἀπαντηθεῖν.

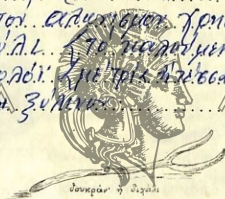

- δ) Ἀπὸ ποίαν ὥραν τῆς ἡμέρας ἀρχίζει ὁ ἀλωνισμός, κατὰ ποίαν δὲ διακόπτεται διὰ τὰ ἐπαναληφθῆ τὴν ἐπομένην. ;.....

..... Διὰ τὴν ἄνοιξιν ἀπὸ τῆς καυτοῦ μέσης
..... χρόνου ἐνδρ. ζέως καὶ διακοπῆς
.....
.....
.....

- 12) Ποῖα ἄλλα ἀλωνιστικὰ ἐργαλεῖα εἶναι ἐν χρήσει; (Εἰς τινὰς τόπους χρησιμοποιεῖται ἐπίμηκες ξύλον, τὸ ὅποιον, καλούμενον διχάλι, δικούλι, δουκράνι κλπ., ἔχει τὸ ἄκρον ὀδοντωτὸν ὑπὸ τὴν κατωτέρω μορφήν): .....

..... Διὰ τὰς ἀλωνιστικὰς χρησιμοποιεῖται :
..... α.) δι. μαν. ἀ. λ. (τὸ καλούμενον ἀλλανχὸς διχάλι)
..... β.) καρνυλὸς (μετὰ τὴν ἄνοιξιν ἐνδρ. ζέως)
..... γ.) δουκράνι ζυλόν
.....

- 13) Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀλωνισμοῦ ὁ γεωργὸς μὲ τὸ διχάλι ἢ τὸ δικράνι, ἐρχόμενος γύρω εἰς τὸ ἀλώνι, ρίπτει ἐντὸς τοῦ κύκλου τὸν ὅποιον διαγράφουν τὰ ζῶα ἢ τὸ ἀλωνιστικὸν μηχανήμα τοὺς ἀκό-
τους στάχους ; .....

..... Ναι
.....
.....

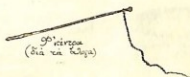
- 14) Ἦτο ἐν χρήσει εἰδικὴ ἀλωνόβεργα διὰ τὴν ὁδήγησιν καὶ τὸ κτύ-
πημα τῶν ζώων ; (Ἐν Κρήτῃ λέγεται αὕτη βουκέντρι· ἀλλαχοῦ
φ' κέντρα). Πόσον μῆκος εἶχε καὶ ποῖα ἡ κατασκευὴ της ; (Σχε-
διάσατε τὴν ράβδον αὐτήν). (Βλέπετε κατωτέρω εἰκόνα).....

.....
.....
.....

- 15) Πῶς λέγεται ἡ ἐργασία τοῦ ἀλωνίσματος ἐνὸς ἀπλώματος, δηλ.
ἐνὸς στρώματος στραχῶν ἐντὸς τοῦ ἀλωνιοῦ. (Ἐν Κρήτῃ καλεῖται
δούλα). Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σίτου, κριθῆς, βρώμης
κλπ. ἡλωνίζοντο καθ' ἡμέραν . . . . .

Δείχνει ΧΑΛΚΟΠΟΥΛΟΣ
Στο δ. κατέχει "ΒΕΡΩΒΕΛΛΟ"

.....Знаменити мајстори "Брџџи".....

- 16) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισθέντες στάχυες, προτοῦ λιχνισθοῦν διὰ τὴν ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα ἀπὸ τὸν καρπὸν ; (ἐν Κρήτῃ : μάλαμα)

...Αν υπάρχει κάποια διαφορά...

- 17) Ποιοι αγωνίζονται : ο ίδιος ο γεωργός με ιδικά του ζώα ή υπήρχον (ή υπάρχουν ακόμη) ειδικοί αγωνιστές (αν Αιτωλός: βαλμάδες, δηλ. τσάππαδες, καλούμενοι αγωνιστοί και άγωνιάτες), οι όποιοι είχαν βόδια ή αλογα και ανέλαβαν τον αγωνισμόν ...

...Ο Υἱος ὁ γεωργὸς ἀνέστη ποσειδῶνος...

24' 07m 00s 01m 02s 03s

- 18) Πλὴν τοῦ μέσου τούτου με ζῶσα καὶ με ἀλωνιστικὸν ἐργαλεῖον ὑπῆρ-
χον παλαιότερον εἰς χρῆσιν ἄλλα μέσα χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ
τοὺς στάχους· π.χ. τὸ κοπάνισμα αὐτῶν με χονδρὸν ξύλον (τὸν
κόπανον) ἢ με ἄλλον τρόπον ; (βλ. κατωτέρω ἐν σελ. 26 εἰκόνα).

..... Οχι, δια τα συμφορικά!.....

..... Μοροδία τῆς βίβλου καὶ τῆς ὁδοῦ

- 19) Ὁ κόπανος οὗτος πῶς ἐλέγετο· ἐκ ποίου ξύλου κατεσκευάζετο· πόσον μῆκος καὶ πᾶχος εἶχε καὶ ποῖον τὸ σχῆμά του; .....

..... έλεγετο "στο υπόζυγιο....."

..... 6 μήνες 1610' και 1/2 μήνες 1.50 ηερ

- 20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγένετο εἰς τὸ ἀλώνι ἢ εἰς τὴν αὐλήν;
Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγένετο (ἢ γίνεται) χρήσις τοῦ κοπάνου
(π.χ. φακῆς, ρεβιθιῶν κλπ.).....

κόπανος στρογγυλός

ξύλο καμπύλῳ διὰ τὸ κοπάνημα
μικροῦ ἀμφοῦ δημητριακῶν...

‘Υπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγένετο· μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν
τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν ; Ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο
ἄλλα πρόσωπα ἐπ’ ἀμοιβῇ ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά ;
Πῶς ἐγένετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων
παραγωγῶν ; .....

..... *ἀπὸ βελῶν τῆς οἰκογενείας* .....

- 21) Ποῦ ἐτοποθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα.
Ἐγένετο τοῦτο ἀπ’ εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου ; Πόσαι
στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν ;
Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

καὶ εἰς τὴν ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων ; (Περιγράψατε λεπτομερῶς τὸν τρόπον τοῦτον χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοῦ σταχύος, παραθέτοντες σχεδιαγραφήματα ἢ φωτογραφίας) .....

..... *ἡ παραγωγή εἰς περικλινῶν βανίλ.*
ἡ παραγωγή εἰς «βανίλι» .....

- 22) Κατὰ τὸ ἀλώνισμα διὰ τῶν ζφών, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τοῦ κοπάνου, ἐτραγουδοῦντο τραγούδια ; Ἐὰν ναί, ποῖα ;
 Κατὰ τὸ κοπάνισμα μήπως ἐλέγοντο εἰδικὰ δίστιχα ἢ φράσεις διὰ τὸν συντονισμόν τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐργασίας ; .....

..... *ὅχι* .....

- 23) Πότε τὸ πρῶτον ἔγινε χρῆσις ἀλωνιστικῆς μηχανῆς εἰς τὸν τόπον σας. Ποῖος τὴν ἐπρομηθεύθη (πρόσωπον, συνεταιρισμός κλπ.). (Περιγράψατε τὸν τρόπον λειτουργίας αὐτῆς) .....

4.6.1954-55. Ζ.Ε.Ε.Σ. ἐπικερμῆς. ὁ γ.τ.ν. καὶ τὸν

β'. Λίχνισμα

- 1) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισμένοι στάχυες, ἐτοιμασμένοι διὰ τὸ λίχνισμα (ἐν Αἰτωλίᾳ : λειῶμα, ἐν Κρήτῃ : μάλαμα). Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται τὸ λειῶμα διὰ τὸ λίχνισμα ; πῶς λέγεται τοῦτο (εἰς Κρήτην : θρινάκι, εἰς Αἰτωλίαν καὶ Πελοπόννησον : δικριάνι, ἀλλαχοῦ : δικιργιάνι) καὶ ποῖον τὸ σχῆμα αὐτοῦ. ....

..... *ἡ παραγωγή εἰς β.ε.α.ί.β. 22*

..... *ἔργον 12* .....

Ὁ σχηματιζόμενος σωρὸς ἔχει σχῆμα στρογγύλον ἢ ἐπίμηκες ;
 Προτοῦ ἀρχίσῃ τὸ λίχνισμα (ἀνέμισμα) πρὸς ἀποχωρισμὸν τοῦ ἀχύρου

ἀπὸ τὸν καρπὸν, καρφώνεται τι ἐπάνω εἰς τὸν σωρόν ; Μήπως μαχαίρι, τὸ θρινάκι ἢ ἄλλο τι ; Τί λέγεται κατὰ τὴν πρᾶξιν ταύτην καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἐθιμον τοῦτο.....

Οὐδέν

- 2) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα; (Πῶς λέγεται τοῦτο :
φυτάρι, θρινάκι; Ἰχνογραφήσατε τοῦτο.....)

mal pe' zi' d'lo.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΝ

- 3) Ποῖος λιχνῶ (ἀνεμίξει)· ἄνδρας, γυναῖκα· εἰδικὸς λιχνιστὴς ἐπ' ἀμοιβῇ;

Γνωρίζω πρώτους διδόντες Χρηρ
δοξαζοντες με τον ελπιοντα

- 4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων, τὰ ὁποῖα μετὰ τὸ λίχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ· (εἰς τινες τόπους καλοῦνται : κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοὺς κοντύλους ἢ τὰ κόμπια ; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεταί δεύτερον ἄλῳνισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζῶων, ὥστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σῖτος κλπ ;

Μεγαλα "ποτανάς" και πλυντή
 εις το δάκρυ δις περιέρω
 δάκρυς με' άλλην βρώσιν δέσμιον

- 5) Πῶς γίνεται ἡ ζευξίς τῶν ζώων διὰ τὸ δεύτερον, ὡς ἀνωτέρω, ἁλ-
νισμα ; Ποῦ ἀπαντᾷται τὸ ἁλῶνισμα τοῦτο· πῶς λέγεται ; (Ἐν

Κρήτη: ξεβαβούλισμα καί καρπολώνεμα)· διὰ ποῖα δημητριακὰ συν-
 ηθίζεται τοῦτο .....

Οὐδὲμία... θιτ. φερτ'!

- 6) Ἀφοῦ διὰ τοῦ λιχνίσματος (άνεμίσματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα,
 πῶς γίνεται ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμέναντα
 χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων (τοὺς κοντύλους, κόμπια κ.ἄ.) ;.....

Μόλινος ἢ εὐρυμόνι

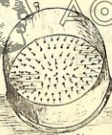
Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ άνέμισμα, ἀπομακρυνομένων τῶν ξένων αὐτῶν
 ὑλῶν ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρώθρου; ἢ δι' ἄλλων μέσων, ὡς π.χ. κόσκι-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

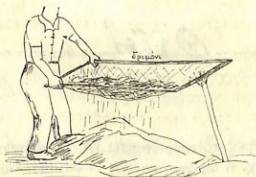

κόσκινο πάλιν δερμάτινο

κόσκινο ἢ ἀνυλός

+

εὐρυμόνι

νων με ὅπας διαφόρων μεγεθῶν· π.χ. με τὸ κόσκινον τὸ καλούμενον
 κατὰ τόπους: βολίστρης, δερμόνι, δορμόνι, δριμόνι, ρεμόνι κλπ.

(Περιγράψατε λεπτομερῶς τοὺς ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ καὶ σήμερον) τρόπους χωρισμοῦ τῶν κόκκων τῶν δημητριακῶν ἀπὸ τὰ ἄχυρα καὶ τὰς ἄλλας ὕλας. Ἰχνογραφήσατε δὲ ἢ παραθέσατε φωτογραφίας τῶν ἐν χρήσει ἐργαλείων καὶ σκευῶν) .....

Δριμόνι Γυρόμην

- 7) "Όταν ἐτοιμασθῇ, ὡς ἀνωτέρω, ὁ καρπὸς σχηματίζεται εἰς σωρόν ; Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεῖται; Χαράσσεται ἐπὶ τοῦ σωροῦ σταυρός ; Πῶς χαράσσεται καὶ ποῖα ἡ μορφή του. Μήπως ἐμπηγνύεται κατόπιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωροῦ τὸ ἐργαλεῖον τοῦ λιχνίσματος (θρινάκι, φτυάρι), ἐπακολουθεῖ δὲ καὶ προσκύνησις καὶ ἀσπασμὸς τοῦ σωροῦ ὑπὲρ τοῦ γεωργοῦ ;

Με Γυρόμην
ὁρᾷ ἄλλο

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

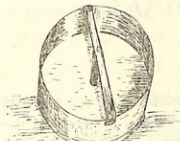
- 8) "Α λ λ α ἔ θ ι μ α προτοῦ νὰ μεταφερθῇ ὁ καρπὸς (σίτος, κριθή κλπ.) εἰς τὴν ἀποθήκην.

ὁρᾷ

γ'.1) Ποῖαι ὀφειλαὶ πρὸς τρίτους ἔπρεπε νὰ καταβληθοῦν εἰς εἶδος ἀμέσως εἰς τὸ ἁλώνι· π.χ. ἡ δεκάτη, κοινῶς δεκάτισμα. Ποῖα ἦτο ἡ συνήθεια. Ἦρχετο ὁ δεκατιστὴς εἰς τὸ ἁλώνι; Μὲ ποῖον μέτρον (δοχεῖον) ἐγίνετο ἡ μέτρησις τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς κλπ., διὰ τὴν εἴπραξιν ὑπὸ τοῦ δεκατιστοῦ τοῦ «δεκάτου». (Σημειώσατε τὸ ὄνομα τοῦ μετρητοῦ, τὴν

χωρητικότητα του εις όκάδας, εις κοιλὰ κλπ., παραθέσατε δὲ καὶ ἰχνογράφημα αὐτοῦ· βλ. κατωτέρω σχετικὰς εἰκόνας).....

Οὐδεμία

μισοκοιλ

κου=λοι

2) Ποῖα ἄλλα βάρη κατεβάλλοντο εἰς εἶδος εἰς τὸ ἁλώνι ;

- α) τὸ παπαδιάτικο,
- β) τὸ ἀγροφυλακιάτικο,
- γ) τὸ γυρτιάτικο,
- δ) τὸ ἀλωνιάτικο κλπ.

Σημειώσατε τὰ ἐν χρήσει παλαιότερον μέτρα τῶν δημητριακῶν (ὄνομα, χωρητικότης, σχῆμα, καὶ παραθέσατε ἰχνογραφήματα ἢ φωτογραφίας αὐτῶν) .....

3) Ποῦ ἀπεθηκεύετο κατόπιν ἡ παραγωγή (ὁ καρπὸς) ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ ἐντὸς τῆς οἰκίας (εἰς ποῖα δοχεῖα) ἢ εἰς ἀγρούς ἐντὸς εἰδικῶν λάκκων ; (Σημειώσατε λεπτομερῶς εἰς ἐκάστην περίπτωσιν τὰς σχετικὰς συνηθείας) .....

.. εἰς τὴν οἰκίαν. ἐπὶ ζυγαίᾳ. "ἀμνηστία" .....

4) Τὸ ἄχυρον ποῦ ἀπεθηκεύετο. Εἰς ἀποθήκην (ἀχυρῶνα) ἐντὸς τοῦ χωρίου ἢ εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ παρὰ τὸ ἁλώνι. Πῶς ἐγίνετο ἡ ἀποθή-

ΚΕΥΣΙΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ὙΠΑΙΘΡΟΝ ; *Μετ' ἐφ' ἑαυτὸν εἰς τὸ
 χωρὶν καὶ ἀπομακρύνει εἰς τὸ ἐξωθεν καὶ
 ἄλλου χωρὶν ἀφ' αὐτῶν αὖ*

- 5) Πῶς ἐγίνεται (ἢ γίνεται) ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ
 θερισμοῦ ἀπὸ τοὺς καλυτέρους στάχους ἢ μετὰ τὸ ἀλώνισμα ; ...

Μετὰ τὸ ἀλώνισμα

- 6) Μήπως ὅπου γίνεται ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου πρὸ τοῦ θερισμοῦ κατα-
 σκευάζεται τότε ἢ μετὰ τὸν θερισμὸν πλέγμα (πλεκτὴ) ἐκ σταχῶν,
 τὸ ὁποῖον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὀπισθεν τῆς θύρας κλπ ; ..

*Ἡ κατασκευὴ γίνεται ἐν εὐκαίρῳ ὅπου ἔχει καὶ ἔθελον
 ἔτι ἕως πάλιν τοῦ σπόρου*

Πῶς λέγεται ἡ πλεκτὴ αὕτη ; Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς ποῦ φυλάσσεται,
 πρὸς ποῖον σκοπὸν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; ..

Σχημασμένη εἰς εἰκονοστάσιον ἐν ἐκ ἐξω

Δ'. ΕΤΗΣΙΑΙ ΠΥΡΑΙ

- α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν
 τόπον σας ἀναμμα φωτιᾶς εἰς τὸ ὙΠΑΙΘΡΟΝ. (Π.χ. παραμονὴ Χριστου-
 γέννων, ἑσπέρas 23 'Ιουνίου (Κληδόνου), Ἀποκριές, πρώτη Μαρ-
 τίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ 'Ιούδα), ἑσπέρas τῆς 31 Αὐγούστου κλπ.)

Μὲν ἀποκριές

Εἰς ποίας ἡμέρας, ποῖαν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος ; .....

Πρώτη νηστεία ὥρ. εἰς μεσημέριον

Ἐν ἀποκριαῖς καὶ γαζονικῶν

2) Πῶς λέγεται ἡ φωτιά αὐτή ; (π.χ. φανός, ἀφανός κλπ.).....

β'. 1) Ποῖοι ἀνάπτουν τὴν πυράν· παιδιὰ, ἡλικιωμένοι, ποῖος ἄλλος ; ...

..... *Παιδιὰ καὶ ἔφηροι* .....

2) Ποῖος ἢ ποῖοι συλλέγουν τὰ ξύλα, θάμνους κλπ. διὰ τὴν πυράν.
Τὰ κλέπτουν ; Ἄν ναί, ἀπὸ ποῖον μέρος ; .....

..... *Τὰ κλέπτει παιδιὰ ἢ ἔφηροι ἀπὸ τοῦ*
δάσους (κεῖντος) .....

3) Πῶς γίνεται ἡ συγκέντρωσις των. (Περιγράψατε λεπτομερῶς)

Ὦταν οἱ καὶ εὐρίσκοντο εὐκαιρίαν μετα-
βαίνειν ὁμαδιῶς ἐς τὸ δάσος ἀπὸ τοῦ κέντρου
κεῖντος καὶ ὁμοῦ μεταφέροντες ὑμῖντες εἰς τὸ
πῦρ καὶ ἐπὶ τὸ πῦρ εὐθὺς ἐς τὸ πῦρ

γ'. Ποῖαι αἱ συνήθειαι εἰς κάθε τόπον διὰ κάθε πυράν ;

1) Προσευχαί, διάφοροι ἐπικλήσεις, εὐχῆς, ἄσματα, κρότοι, θόρυβος.
Καταγράψατε τὰ σχετικὰ κείμενα .....

..... *Ὀὐδεὶς* .....

2) Πηδήματα, χοροὶ γύρω ἀπὸ τὴν πυράν. (Περιγραφή λεπτομερῆς)

Ὦταν οἱ πῦρ εἶναι ἄσπρην μικρὰ πηδῶν
αὐτὸ οἱ νέοι Ὦταν ὅμως "ζωνταῖα" χορεύον
γύρω τὸ ἄσπρην περὶ τὸ πῦρ .....

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΑΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Εἰς ἑρωτηματολόγιον διὰ χειρῶν καὶ ἔργων καὶ κατ' ἔθιμον πρὸς

1. Σελὶς 1. ἑρωτ. 2. Ἡ καλλιπενύη (Νέφερος) οὐδέποτε περιλαμβάναν ἐλπίς
ματιόυνους τῆς γαιουτήματος, ἔλλαντας ἢ ξένους καὶ ἐπὶ
Τούρκους, νέως λῶν, υψομέτρου (1100 μ.) καὶ τοῦ ἀγρότου τοῦ ἐδάφους τῆς.
2. Σελὶς 2. ἑρωτ. 6α, Κατὰ τὴν θερρινήν περίοδον κατῆρχοντο ἀρμετοὶ εἰς τὰς
πεδινὰς περιοχὰς τῆς Ἀριένης ἢ τῆς Κατερίνης ὡς θερι-
εταὶ κατὰ τὴν φθινοπωρινὴν δὲ περίοδον ἀρμετοὶ κα-
τῆρχοντο εἰς τὴν περὶ τῆς ἑλπίς (Κιτεϊλέρ) διὰ τὴν
δυμομετρίαν τῆς ἐλπίς, ὡς τοῦτο γίνεται μέχρι σήμερον.
Μικροὶ ἀριθμοὶ νέων μετεβαίνοντες εἰς Πυργεῖον ὡς βοσκὰς
(ψυχροὶ) κτηνοτρόφον. Τοῦτο συνεχίζεται μέχρι περι-
που τοῦ Β. Πάριος πολέμου.
3. Σελὶς 9. ἑρωτ. 1. Ἐν τῶν ἐνημερίων, ὁ εἶδος σπείρεται κατὰ τὸν ὅμιον
βρίσκον καὶ Νοεμβρίου ἑνὸς ἀρχιμαγού καὶ σπορὰς 20-
πενθὶ σπορὰς ἢ κατὰ τὴν σπείρεται τὴν ἄνοιξιν (τριμήνην κρι-
θάρη) ἐργάζονται τὸ χωράφι τὸ φθινόπωρον, γυρίζε-
ται ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τῆς σπορὰς καὶ ἔπειτα σπείρε-
ται (20/3-20/4)
4. Σελὶς 9. ἑρωτ. 2. Ἡ πρὸ τῆς ἐποχῆς κατὰ τὴν ὁποίαν ἀπεξηράνθη ἡ λίμνη
καὶ διεισπράσθη εἰς τοὺς πληρούχους (1926) σποδα-
τέρα τῶν καλλιερχειῶν εἶναι ἡ τοιαύτη τῆς χωρῆλων
ἢ ὁποία καὶ καταλαμβάνει σήμερον τὰ $\frac{3}{4}$ τῆς καλ-
λιερχειῶν ἐκτάσεως τῆς λίμνης. Διὰ τὴν σπορὰν
τῶν χωρῆλων: ὀρχιζομένη τὸ χωράφι εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς
ἄνοιξεως. Γυρίζεται μετὰ ὀλίγας ἡμέρας καὶ
ἐν συνεχείᾳ ὀρχίζονται ἀλλαντικαί. Ἡ σπορὰ γίνεται
ἐντὺς τοῦ μηνὸς Ἀπριλίου. Αἱ ἐργασίαι αὗται γίνονται
καὶ σήμερον.

5. Σελὶς 11. ἑρωτ. 7. Τὰ ὅσπρια (μόνον φασόλια) καλλιερχεῖται εἰς τὰς

ἴδια χωράγια τῆς "λήμης", τὰ ὅποια καλλιερχύνται καὶ
διὰ τὰ γεωμήλα, ἐπανιωτάτα ὅμως γίνεται εὐνοιαλική
χειρ. Ἡ προετοιμασία διὰ τὴν ἐπορά τῶν ὀσπρίων εἶναι ἡ
αὐτὴ τῶν γεωμήλων. Τὰ αὐλάκια κόβονται εἰς ἀπόστασιν
40 περίπου ἑκατοστῶν. Ἡ ἐπορά γίνεται κατὰ δύο τρόπους
1) Προηγείται εἰς, ὅστις διὰ μικρῶν εὐκαλιετήριον ἀνοίγει με-
μρὸς ὅπας εἰς τὸ χῶμα. Χυσιλὸν δὲ συνήθως γῆν ἢ ὅποια
τοποθετεῖ εἰς εὐάετον ὀπή 5-6 φασόλια.

2) Ὃταν ὁ καλλιερχὴς εἶναι μόνος τε, κρατᾷ εἰς τὸ δεξιὸν
χέρι τὸ εὐκαλιετήρι (ἢ εὐνοτόριον) καὶ εἰς τὸν ἀριστε-
ρὸν ὦμον κρατεῖ μικρὸν βάλανον μετὰ ὅσας ὀπτοὺς
ὅσοτον λαμβάνει τὴν ἴδιαν ποσότητα φασολίων. Σπανι-
τάτα τοποθετοῦν εἰς τὸν ἄρσιν καλόνικα (φασολοστάσι).

6. Σελίς 14 ἔρ. 3: Ὁ θεριστὴς ἀνέρχεται ἐν γυναικίᾳ ἔξερει εἰς τὸ ἄριστερον
τὸ χέρι ἑλάνιον, γάντζον, ὃ ὁποῖος ἀνοίγεται ἀπὸ
πολλῶν "γάντζων" ἢ "καλαμαρά", αἵτις εἶχεν ἡ εὐ-
κλὴ αἰς τὸν ἀριστερὸν, κυρίως ὁμοῦς τῇ κα-
τὰ τὸ δισκίον μεγαλύτερην ποσὴν δυνάμεως.
Ὁ γάντζος οὗτος εἶχεν ὑποδοχὴν ἢ μονοδακτυλὸν
γάντζι καὶ κατέληγεν εἰς κυκλικὸν ἄρσιν.

Κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας πολλοὶ θερισταὶ περιβέβηκον
το εἰς τὴν μέσιν τοῦ σώματος διὰ "ζυταρίων", μα-
λίνον κατεσκευασμένον ἐνταυτῇ ὀσπρὶ ἀρχαίᾳ.

7. Σελίς 16 ἔρ. 2. τὸ ὅποιν ζετρίβετο καὶ ἐγένετο κατὰ λαλὸν διὰ δε-
ξιμον. Ἐν οἱ παλαμῆς τοῦ θερίζοντος ἦσαν πολὺ ξηρὴ
ἐβρέχοντο ὅλγην καὶ μετὰ ἔζετρίβετο. Ὁ ἔρ-
λαῖον χρεωμοποιεῖτο ἔδος γάντζον τὸ λεγόμενον
"ἡλιτεινίνο" (δ) διὰ τοῦ ὅποιν ὑπερπονέτο τὸ
δέξιμον.

8. Σελίς 15 ἔρ. 1 κατὰ τὴν ὅποιν διεμοιράσθη εἰς τρεῖς παρὰ τοῦ

ή έταβις τής αποξηρανείας λίγης ήρχιθεν ή συνεπια-
τιμή μαλλίεργια τής πατάτας ή το αποτελέσκει εήμερον
τμή βαιονική χωρικήν επασχολήσιν.

Η μαλλίεργια τής πατάτας γίνεται κατά τή εποχή τής
Ανοιξέως και άναλόγως τή ενάδοτε καιριική συνήθει
από 1/4 έως 10/5.

9. Σελίς 27 έρ. 2. Η εξαγωγή τής πατάτας γίνεται με άροτρα εις τό
όποιον τίθεται ή κινώτερον και φαιδύτερον. Χωρίς
συγκεντρώσθ αι απομακρυνθείς εν τοι χωματός πα-
τάτες, έρχονται τό χωράφι σταφυλιά και άνκρίζουν
τό μαζέμα.

10. Σελίς 17 έρ. 1. άχρω άσφ χυμώ 2-3 φορές με δινώλ. άσφ
τοπιική συνήθει ή εντυγχάνεται πελάγι έβασεία. Πολλοί
και ενίβαται άσφ ή μόνον χυμώες ή γίνεται ή τρί-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΠΗΛΙΟΝ

ΑΘΗΝΩΝ

11. Σελίς 18 έρ. 2. Η τοποθέτηση γίνεται κατά δύο τρόπους με κατωρί:

α

β

- α) κατά τοι τρόπον αὐτοί τοποθετοῦν τὰ δερμάτια δια-
πρασσεῖν ἐν τῇ βρομῇ
- β) άγινώ ή φαιδύσθ δια πρασσεῖν τῷ δερμάτι
ἀπο τῷ ζῶντι.

12. Σελίς 21. 8. Η άσπυρισμός γίνεται αποκλειστικώς δια-
τῆς χρήσεως άσπυριστικοῦ μηχανήματος με
πομπήν "δουμάρι" ή "τρονιάρι"
εις θηλακεί ζάρος. Τό έργον αὐτῆς εἶναι
περίπου 8 φορές με τό εἰσποζόμενον άρίστη

"παράβολα" : τὰ πλάϊνά ἐξαρτήματα τοῦ ξυλίνου ἀφ' ὧν ἐκτείνεται τὸ ὄργανον.

"φασάγγια" : τὰ ἐπιστηζόμενα εἰς τὸ ἔντυπον ἐρωτηματολόγιον ἢ τραβηχτά ἐν τῇ βελίῳ.

"φύλλα" {τό} ἢ διπλά : διαπυκνῶσαι ἐργασίας χρησιμοποιοῦμενος κυρίως διὰ τῆς ἐξαρτήσεως τῶν γεωμετρικῶν μικρῶν ποσότητος.

"μπαλοῦμι" {τό} : λέξις χρησιμοποιοῦμένη κυρίως ἐν τῇ ὑποτροῶν ἐποδησίᾳ μικρῶν ποσότητος μαθητῶν παραιμένων ἐν γυναικὶ ἐπὶ τοῦ κυρτομένου ζώον, κυρίως προβάτων. Μεταφορικῶς ἐν χρησιμοποίησιν καὶ ἐν τῇ γεωμετρικῇ ἐποδησίᾳ μίαν γυναικὶ ἀπὸ τῶν ἀμετρητικῶν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΙΩΝ

"ἐπὶ πλάϊ" {τό} : διὰ τὸ ἀπὸ τῶν ὑποτροῶν ἀφ' ὧν ἐκτείνεται τὸ ὄργανον. λέξις ἀμετρητικῆς. λέξις χρησιμοποιοῦται καὶ ἐν τῇ ὑποτροῶν ἐποδησίᾳ ποσότητος μαθητῶν.

"λαμνί" {τό} : Μετὰ τὴν ἐργασίαν ἐκτελεσθέντα ἢ ἀπὸ τῶν μαθητῶν ποσότητος ἐν ἐκτελεσθέντα ἐργασίᾳ τῶν μαθητῶν ἀπὸ τῶν μαθητῶν καὶ ἐξ αὐτῶν ἤρξεν τὸ "ἀρχισμα".

"ἀξιάθι" {τό} ἢ βουκέντρο.

"εὐπορίζω" : ἔχει τὴν σημασίαν τοῦ ἔμψου καὶ τῆς χρόνου. λέξις ἐκτελεσθέντα δι' ἐκτελεσθέντα οἱ δὲ ποιοὶ "τὸ ῥίχον ἐπὶ κυρτοποῖ" ἐν βάρος τῆς ἐργασίας π.χ. "ἄντι εὐπορίζων ἐπὶ θέρῃ".

"βαρδύμι" {τό} : ξυλίνον δοχεῖον διὰ τῆς παραλαβῆς ὁδοῦ καὶ μεταφορικῶς ἀπὸ τῆς ἐργασίας διὰ

να διατηρηθῇ ἀρρεσκέα,
 "μεσάρι" {τό} ἕξαεμα ἐντὸς τοῦ ὁποῖου ἐπυλάττειτο τὸ ψαλμὸν
 τὸ ὁποῖον παραλαμβάνοντι εἰς τὸ ἄγρον.
 "μπανατούρι": Μετὰ πάλιν δοξαίαν χρησιμοποιοῦ-
 μεν καὶ σκευὸς πεντάγων εἰς τὸ ἄγρον
 ἐνὶ θύλῃ γαρτος ἔχοντος ζωμὸν.
 "Πιγυέρι" {τό} μετὰ πάλιν εὐμεινέας σκευὸς χρησιμο-
 ποιούμενον καὶ ποδὶον ἐντὸς τῆς οἰκίας.

Ὁ Καλαμῆτης 2-3-70

Ὁ Παναγιώτης τοῦ Νικολάου

[Signature]

Νίκος Βαλαμῆτης
 Διδάσκων.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ